

ΑΠΟΛΙΓΝΙΤΟΠΟΙΗΣΗ-ΔΙΚΑΙΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

1. Στις 23 Σεπτεμβρίου 2019, από το βήμα της Συνόδου Κορυφής του ΟΗΕ για το Κλίμα, στη Ν. Υόρκη εξαγγέλθηκε από τον τότε Πρωθυπουργό, το κλείσιμο όλων των λιγνιτικών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, στο διάστημα από το 2023 μέχρι το 2028, χωρίς να προηγηθεί κανένα σχέδιο ή η παραμικρή μελέτη, στα θέματα ασφάλειας εφοδιασμού (ενεργειακή ασφάλεια της χώρας και μείωση της ενεργειακής εξάρτησης), κόστους ενέργειας, αλλά και δίκαιης μετάβασης στην επόμενη μέρα, των λιγνιτικών περιοχών της Ελλάδας (Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονία και Δήμος Μεγαλόπολης). Με τη βίαιη απολιγνιτοποίηση, η θερμική παραγωγή, δηλαδή το μεγαλύτερο τμήμα της ενέργειας βάσης, που είναι ο κρίσιμος παράγοντας τόσο για την εύρυθμη λειτουργία του ηλεκτρικού συστήματος της χώρας όσο και για την ασφάλεια εφοδιασμού της, θα είναι εκτεθειμένη στις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών αλλά και την αβεβαιότητα εφοδιασμού που χαρακτηρίζουν το Φυσικό Αέριο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το κόστος παραγωγής.

2. Το εξαγγελθέν στη συνέχεια και ψηφισθέν **master plan** της Κυβέρνησης, απορρίφθηκε πρόσφατα από τις Περιφερειακές Αρχές στις δύο θιγόμενες περιοχές, καθώς δεν έγιναν δεκτές οι προτάσεις των τοπικών φορέων και της κοινωνίας. Ειδικότερα, στο master plan:

- Δεν διατυπώνεται και δεν υποστηρίζεται όραμα για ένα συνολικό μετασχηματισμό του παραγωγικού μοντέλου των λιγνιτικών περιοχών και δεν υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός για την πρόκριση επενδύσεων με προστιθέμενη αξία στις εξεταζόμενες περιοχές.

- Δεν περιλαμβάνεται η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών, παραγωγικών φορέων, ή της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ακόμα και το μοντέλο διακυβέρνησης δεν έχει αποσαφηνισθεί, ενώ ήδη έχουν περάσει 15 μήνες και έχουν χαθεί πάνω από 2000 άμεσες θέσεις εργασίας χωρίς αντίστοιχες επενδύσεις για δημιουργία νέων θέσεων, οπότε αποτελεί σενάριο εργασίας, οποιαδήποτε διερεύνηση για νέες ειδικότητες και τομείς στους οποίους θα πρέπει να γίνει επανακατάρτιση. Απουσιάζει ο χρονικός και ο χωρικός προσδιορισμός των νέων θέσεων εργασίας.

- απουσιάζουν, χαρακτηριστικά, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και οι μικρότερης κλίμακας επενδύσεις, οι οποίες ευνοούν την εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών στην ομαλή και δίκαιη μετάβαση της περιοχής τους. Η πολιτεία φαίνεται να νίπτει τας χείρας της, αφού οι όποιες επενδύσεις - δράσεις επαφίενται σε μια αόριστη πρωτοβουλία του ιδιωτικού τομέα. Είναι εντυπωσιακή η απουσία δημόσιων φορέων από τις εμβληματικές επενδύσεις. Γενικότερα, τα έργα που προτείνονται στο master plan είναι όλα μεγάλης κλίμακας, χωρίς καμία αναφορά ~~να~~ σε μικρότερης κλίμακας έργα, που είναι δυνατόν να υλοποιηθούν από φορείς, όπως για παράδειγμα, οι ενεργειακές κοινότητες, οι οποίες είναι σε θέση να μεγιστοποιήσουν το όφελος της ενεργειακής μετάβασης για τις τοπικές κοινωνίες των λιγνιτικών περιοχών.

-Τα δεσμευμένα κονδύλια από την Ε.Ε. υπερβαίνουν μόλις τα 700 εκατ.€, ενώ μέχρι τα 5 δις € της εξαγγελθείσας «μόχλευσης» θα πρέπει να δεσμευθεί οικονομικά ο τοπικός πληθυσμός και κατ' επέκταση οι Έλληνες πολίτες με νέα δάνεια.

Χωρικός Σχεδιασμός και Αποκατάσταση Εδαφών:

Στα θέματα του χωρικού σχεδιασμού δεν διαφαίνεται καμία ετοιμότητα. Παρουσιάζονται Ζώνες Απολιγνιτοποίησης, οι οποίες δεν έχουν θεσμοθετηθεί ακόμη, χωρίς ανάλυση των υφιστάμενων και εν δυνάμει χρήσεων, δεδομένου ότι απαιτείται η έγκριση αναθεωρημένου χωροταξικού σχεδίου της Δ. Μακεδονίας, που θα δώσει και τις κατευθύνσεις για τη χωρική οργάνωση.

Η ΔΕΗ φαίνεται παντελώς απύσχα, ενώ βάσει του ΚΜΛΕ είναι απολύτως υπεύθυνη για τις αποκαταστάσεις των εδαφών. Αντίθετα, έχουν εξαγγελθεί από τη ΔΕΗ πάνω από 2,5 GW Φ/Β πάρκα, τα οποία θα απαιτήσουν στο μέλλον δέσμευση πάνω από 50.000 στρεμμάτων οριζοντίων εκτάσεων, ουσιαστικά στερώντας τη γη των ζωνών αποκατάστασης από τη γεωργική και όχι μόνο, χρήση της.

Με βάση τα παραπάνω, για τη δίκαιη μετάβαση των περιοχών στην απολιγνιτοποίηση απαιτούνται:

- Αναπτυξιακό σχέδιο με στρατηγική στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής κατεύθυνσης, με πολυεπίπεδες δράσεις, χωρικό προσδιορισμό, ειδικούς συντελεστές, κλάδους προτεραιότητας και χρονισμό των αναπτυξιακών εργαλείων άμεσες και βραχυπρόθεσμες δράσεις, καθώς ήδη υπάρχουν άνθρωποι που καθημερινά χάνουν τη δουλειά τους και μεσοπρόθεσμες αναπτυξιακές δράσεις στο πλαίσιο του ολοκληρωμένου χωρικού αναπτυξιακού σχεδιασμού, με την προϋπόθεση ενός **τοπικού συμμετοχικού σχήματος διακυβέρνησης, με τη ΔΕΗ σε καίρια θέση.**

- Δημόσιες επενδύσεις και χρηματοδοτική στήριξη των Ενεργειακών Κοινοτήτων και της τοπικής επιχειρηματικότητας, με στόχο την μελλοντική κατανομή της ηλεκτροπαραγωγής εξίσου στους ιδιώτες, τις ενεργειακές κοινότητες, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τους συνεταιριστικούς φορείς.

-**Προτείνονται τα παρακάτω:** Η συνέχιση της λειτουργίας των θερμικών σταθμών τελευταίας τεχνολογίας, που είναι ανταγωνιστικές του Φ.Α. στην ημερήσια αγορά, όπως γίνεται σε όλες τις χώρες της Ευρώπης που διαθέτουν λιγνίτη, ως εξής:

Μονάδα Πτολεμαΐδα V : παραγωγή 4,5 TWH/έτος μέχρι το 2049 **Μονάδα Μελίτης:** παραγωγή 1,8 TWH/έτος, μέχρι το 2043. **Μονάδα Αγ. Δημήτριος 5 :** παραγωγή 0,8 TWH/ έτος, μέχρι το 2035. Το ποσοστό λιγνίτη στο μείγμα καυσίμου της ηλεκτροπαραγωγής θα είναι κάτω του 14% το 2030, μειούμενο, βαθμιαία. Οι εκπομπές CO₂ της χώρας το 2030 με το παραπάνω μείγμα, σε σχέση με αυτές του 2005 εκτιμούνται σε 50 Mt CO₂eq, ήτοι μείωση κατά 68,5%, υπερκαλύπτοντας σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΕ.

-Η αξιοποίηση του λιγνίτη σε εξηλεκτρικές χρήσεις, καθώς ο λιγνίτης αποτελεί ένα **εθνικό στρατηγικό απόθεμα.**

-Η διασφάλιση της απρόσκοπτης τηλεθέρμανσης της περιοχής.

- Ο χαρακτηρισμός του εγχειρήματος της απολιγνιτοποίησης ως στρατηγικής επένδυσης, όπως ορίζεται στο Ν. 4608/2019, ώστε να επιλυθούν ζητήματα που προκύπτουν, ως προς τα κίνητρα και τα χρονοδιαγράμματα του σχεδιασμού.

-Να περιληφθούν οι μεγάλες υποδομές της ΠΔΜ, που αφορούν σε οδικά δίκτυα, σιδηροδρόμους, αεροδρόμια και ψηφιακές υποδομές στον Εθνικό Σχεδιασμό για χρηματοδότησή τους από πόρους, πέραν αυτών της δίκαιης μετάβασης.

Ενόψει των ανωτέρω καλούμε την κυβέρνηση να αναθεωρήσει και να επεξεργαστεί εκ νέου το σχεδιασμό για την απολιγνιτοποίηση.

Προτείνεται η σύσταση μόνιμης ομάδας εργασίας από το ΤΕΕ για την απολιγνιτοποίηση-δίκαιη μετάβαση.

